

Dokument nr. 8:87

(1999-2000)

Forslag fra stortingsrepresentantene Øystein Hedstrøm, Ulf Erik Knudsen og Kenneth Svendsen om å redusere skjemaveldet i norsk forvaltning ved å innføre en ordning der den enkelte statsråd personlig skal godkjenne ethvert nytt skjema som skal brukes i forhold til næringslivet, og at det skal foretas utredning av nye skjemas økonomiske konsekvenser for næringslivet

Til Stortinget

Bakgrunn

En fungerende offentlig forvaltning er avhengig av at en stor mengde informasjon effektivt samles inn fra næringsliv og privatpersoner. Ikke minst er dette nødvendig av hensyn til de inn- og utbetalinger som foretas gjennom skatte- og avgiftssystemet og sosialsystemet. En forenkling av skatte- og avgiftssystemet vil i seg selv være til hjelp, men faller utenfor rammen for det problem som her tas opp.

Statistisk informasjon er også nyttig av hensyn til overordnet planlegging, og som underlag for beslutninger i de politiske organer. På dette området er det likevel nødvendig med en særlig kritisk holdning til fordelene med informasjonsinnhenting - i forhold til kostnadene.

Kostnader ved innsamling av informasjon

Det er åpenbart at denne omfattende innsamlingen av informasjon også har betydelige kostnader. I det følgende omhandles kostnadene knyttet til informasjonsinnhenting fra næringslivet.

Disse kostnadene kan deles i følgende:

- Bedriftenes egen arbeidstid medgått for å innhente de relevante opplysninger og føring av skjemaer.
- Kostnader ved å bearbeide opplysningene i de offentlige etater som beslutter informasjonsinnhenting, som SSB, Arbeidsdirektoratet, skattemyndighetene, Foretaksregistret osv.
- Færre nyetableringer. Dersom skjemaveldet og byråkrati generelt oppfattes som et problem for næringsdrivende, vil dette virke demotiverende for folk som ønsker å starte opp ny virksomhet.
- Dårligere datagrunnlag. Dersom skjemaveldet oppfattes som urimelig stort, er det stor fare for at

kvaliteten på de opplysninger som gis synker, særlig de som innrapportereren anser som mindre viktige.

Et grunnleggende problem i denne informasjonsinnhenting er at bare en liten del av kostnadene ved dette bæres av det organ som bestemmer omfanget av innhenting og måten den utføres på. Den største delen bæres av næringslivet. Dette er bakgrunn for at næringslivet bør ha større innflytelse på omfanget av informasjonsinnhenting. Det tilsier også større varsomhet med å sette i gang informasjonsinnhenting. Fordelene med den ekstra informasjon som man får tilgang til, må veies mot kostnadene.

Ulike beregninger er gjort av hvor mye skjemaveldet koster norsk næringsliv. En utredning utført av Sosialøkonomisk Institutt i Oslo på oppdrag fra NHO for noen år siden, anslo kostnadene til rundt 30 milliarder kroner årlig. Norsk Bedriftsforbund har beregnet at kostnadene ligger rundt 36 milliarder kroner. De statlige skjemaene som oppgaveregisteret i Brønnøysundregistrene har registrert, påførte bedriftene 7 200 årsverk i fjor, antallet registrerte skjemaer økte fra 628 til 649 (ifølge Næringslivets Ukeavis fredag 11. februar 2000). At man har en slik utvikling i en periode hvor landet hadde en regjering som arbeidet for begrensning av skjemaveldet, viser at det må vies vesentlig mer oppmerksomhet rundt denne problemstillingen.

De betydelige kostnadene som er vist til ovenfor, tyder også på at innsparingspotensialet ved å forenkle og redusere skjemaveldet er betydelig. Noe forenklingarbeid utføres selvsagt kontinuerlig. Like fullt er det et bestemt inntrykk hos dem som fyller ut skjemaene at omfanget øker, noe som bekreftes både av næringslivets egne organisasjoner og presseoppslag.

Det ser ut til å være en gryende tverrpolitisk enighet om en generell aktsomhet med å innhente opplysninger der kostnadene er store i forhold til nytten. Dette ser imidlertid ikke ut til å være nok til å begrense skjemaveldet. Andre tiltak må settes i verk.

Politisk behandling

Forslagsstillerne mener at politisk behandling er påkrevet for å skape den nødvendige oppmerksomhet om de negative følgene skjemaveldet får for verdiskapningen i bedriftene. Skjemaveldet handler om holdninger i forvaltningen og hvilken forståelse man har for bedriftenes behov.

Som tallene ovenfor viser, har ikke høyt politisk trykk gitt de ønskede resultater. Det er derfor ønskelig med en ordning der den enkelte fagstatsråd skal ansvarliggjøres sterkere og mer direkte enn i dag. Dette kan gjøres ved å innføre en ordning der den enkelte statsråd personlig, ved sitt navnetrekk, skal godkjenne ethvert nytt skjema som departementet skal begynne å bruke i forhold til bedriftene. Altså at det på dette punkt i praksis blir et forbud mot å delegere ansvaret til byråkratene i departementene.

En tilsvarende ordning kan tenkes innført i de enkelte statsetatene. Ikke nødvendigvis ved at politikerne kobles inn, men at den enkelte etats øveste leder personlig skal godkjenne skjemaene ved sin signatur.

«Skjemaregnskap»

Forslagsstillerne vil også mene at det bør foretas en grundigere økonomisk analyse/utredning av skjemaenes økonomiske konsekvenser for næringslivet. Det bør beregnes et eksakt kronebeløp for innføringen av hvert skjema.

Dette kan i praksis gjøres ved at det beregnes hvor lang tid det tar å finne frem opplysningene som skal inn i hvert skjema og fylle ut skjemaet. Dette kan så

ganges opp med hvor mange bedrifter som skal pålegges å fylle ut skjemaet, og så gange med den gjennomsnittlige timelønn for funksjonærer i kontorstillinger i næringslivet.

På denne måten får man synliggjort hvilke kostnader skjemaet samlet påfører næringslivet, og man bedrer beslutningsgrunnlaget for statsråden. I denne situasjonen vil det bli langt tøffere for saksbehandlere og statsråder å gå videre med skjemaet. Det er rimelig å anta at de fleste skjemaer vil få synliggjort en prislapp på minimum flere titalls millioner kroner.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

I

Stortinget ber Regjeringen innføre en ordning der den enkelte statsråd personlig, ved sitt navnetrekk, skal godkjenne ethvert nytt skjema som departementet skal begynne å bruke i forhold til næringslivet.

II

Stortinget ber Regjeringen innføre en ordning der den øverste leder i statsetatene personlig, ved sitt navnetrekk, skal godkjenne ethvert nytt skjema som etaten skal begynne å bruke i forhold til næringslivet.

III

Stortinget ber Regjeringen innføre et system med økonomisk analyse/utredning av nye skjemas økonomiske konsekvenser for næringslivet. Det bør beregnes et eksakt kronebeløp for innføringen av hvert skjema.

16. juni 2000